

Dildorxon INOMIDINOVA,
Namangan muhandislik-qurilish instituti dotsenti
E-mail: dikramovna@gmail.com

NamDU dotsenti, Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori(PhD) Z.X.Botirova taqrizi asosida

METHODS OF TEACHING ENGLISH PHONETICS TO ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS (IN THE CASE OF GRADES 1-2)

Annotation

Teaching English phonetics to elementary school students is an important aspect of language education, which lays the foundation for the formation of effective communication, reading and writing skills. Phonetics, the study of speech sounds and their formation, is necessary for students to develop correct pronunciation, spelling and decoding skills in English. In this article, we will look at different methods and strategies that teachers can use to effectively teach English phonics to elementary students. By using fun and interactive methods, teachers can help young learners master English sounds and improve their general language skills.

Key words: Elementary school, English language, phonetics, reading, writing, interactive methods, language, letters.

МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ФОНЕТИКИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА УЧАЩИМСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ (НА ПРИМЕРЕ 1-2 КЛАССОВ)

Аннотация

Обучение английской фонетике учащихся младших классов является важным аспектом языкового образования, который закладывает основу для формирования эффективных навыков общения, чтения и письма. Фонетика, изучение звуков речи и их формирования, необходима учащимся для развития навыков правильного произношения, правописания и декодирования на английском языке. В этой статье мы рассмотрим различные методы и стратегии, которые учителя могут использовать для эффективного преподавания фонетики английского языка ученикам начальной школы. Используя веселые и интерактивные методы, учителя могут помочь юным ученикам освоить звуки английского языка и улучшить свои общие языковые навыки.

Ключевые слова: Начальная школа, английский язык, фонетика, чтение, письмо, интерактивные методы, язык, буквы.

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIGA INGLIZ TILI FONETIKASINI O'QITISH METODLARI (1-2-SINFLAR MISOLIDA)

Аннотация

Boshlang'ich sinif o'quvchilariga ingliz tili fonetikasini o'rgatish til ta'limining muhim jihati bo'lib, samarali muloqot qilish, o'qish va yozish ko'nikmalarini shakllantirishga zamin yaratadi. Fonetika, nutq tovushlari va ularning hosil bo'lishini o'rganuvchi fan o'quvchilarda ingliz tilida to'g'ri talaffuz, imlo va dekodlash qobiliyatlarini rivojlantirish uchun zarurdir. Ushbu maqolada biz boshlang'ich sinif o'quvchilariga ingliz tili fonetikasini samarali o'rgatish uchun o'qituvchilar foydalanishi mumkin bo'lgan turli usullar va strategiyalarni ko'rib chiqamiz. Qiziqarli va interfaol usullarni qo'llash orqali o'qituvchilar yosh o'quvchilarga ingliz tilidagi tovushlarni o'zlashtirishga va umumiy til bilimlarini oshirishga yordam berishi mumkin.

Kalit so'zlar: Boshlang'ich sinif, ingliz tili, fonetika, o'qish, yozish, interfaol metodlar, til, harflar.

Kirish. Ingliz fonetikasi tilni rivojlantirishda, ayniqsa ingliz tilida o'qish, yozish va samarali muloqot qilishni o'rganishning dastlabki bosqichida bo'lgan boshlang'ich maktab o'quvchilari uchun hal qiluvchi rol o'ynaydi. Yosh o'quvchilarga fonetikani o'rgatish ularga til tovushlarini tushunish va tovushlar va harflar o'rtasidagi munosabatni tushunishga yordam beradigan qiziqarli va interfaol usullarni talab qiladi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Fonika tovushlarni harflar yoki harflar guruhlari bilan bog'lash orqali o'qish va imloni o'rgatishning asosiy usuli hisoblanadi. Fonikaga asoslangan dasturlar va resurslardan foydalanish o'quvchilarga tovush-harf yozishmalarini o'rganishga va so'zlarni yanada samaraliroq dekodlashga yordam beradi. Fonemik ong - og'zaki so'zlardagi alohida tovushlarni aniqlash va boshqarish qobiliyati. O'quvchilarni tovushlarni aralashtirish, qismlarga ajratish va qo'iyalash kabi mashg'ulotlarga jalb qilish ularning o'qish va imlo uchun zarur bo'lgan fonematik xabardorligini oshirishi mumkin. Fonetikaga e'tibor qaratuvchi interfaol o'yinlar, ilovalar va onlayn resurslarni o'z ichiga o'rganish o'quvchilar uchun qiziqarli va qiziqarli bo'lishi mumkin. Bu vositalar zudlik bilan fikr-mulohaza va mustahkamlashni ta'minlaydi, bu esa o'quv jarayonini yanada qiziqarli qiladi. Fonetik mashqlar orqali muntazam mashq qilish o'quvchilarning talaffuz, so'zni aniqlash va imlo ko'nikmalarini yaxshilashga yordam beradi. Kartochkalar, ishchi varaqlar va so'z yasovchi mashg'ulotlar fonetik tushunchalarni mustahkamlashning samarali vositalaridir.

Qo'shiqlar, qo'shiqlar va qo'iyalardan foydalanish o'quvchilarning fonetik naqsh va tovushlarni esda qolarli tarzda eslab qolishlariga yordam beradi. Musiqa o'quvchilarni jalb qiladi va talaffuz qobiliyatlarini yaxshilash bilan birga fonetikani o'rganishni yoqimli qiladi. Grafiklar, plakatlar va harf plitalari yoki fonika kublari kabi manipulyatsiya kabi ko'rgazmali qurollar o'quvchilarga tovushlar, harflar va so'zlarni tasavvur qilish va boshqarishga yordam beradi. Bu yordamlar fonetik tushunchalarni tushunish va saqlashni kuchaytiradi.

Tadqiqot metodologiyasi. O'quvchilarga ovoz chiqarib o'qish va ularni hikoya qilish faoliyatiga jalb qilish ularni kontekstdagi turli fonetik naqsh va tovushlarga duchor qiladi. O'quvchilarni ovoz chiqarib o'qishga va talaffuzni mashq qilishga undash, hikoyalardan zavqlanib, ularning fonetik ko'nikmalarini oshiradi. Fonetik ko'nikmalarni juftlik yoki guruhlarda mashq qilishni o'z ichiga olgan hamkorlikdagi faoliyatlar qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yaratishi mumkin. Tengdoshlarning hamkorligi va guruh faoliyati o'quvchilarga bir-biridan o'rganish va fonetik tushunchalarni mustahkamlashga yordam beradi. O'quvchilar turli xil o'rganish uslublari va sur'atlariga ega ekanligini tan olish, tabaqalashtirilgan ta'lim berish muhim ahamiyatga ega. Shaxsiy ehtiyojlarni qondirish uchun moslashtirilgan faoliyat, qiyinchiliklar va yordam barcha o'quvchilar fonetikani o'rganishda muvaffaqiyatga erishishlarini ta'minlaydi. Konstruktiv fikr-mulohaza va ijobiy mustahkamlash o'quvchilarni fonetik qobiliyatlarini davom ettirishga undaydi. Ularning sa'y-harakatlari va taraqqiyotini rag'batlantirish ularning

fonetikani o'rganishga bo'lgan ishonchini va faolligini oshiradi. Fonika — alifbo yozuv tizimidagi harflar yoki harflar guruhlar bilan tovushlarni o'zaro bog'lash orqali o'qish va imloni o'rgatish usuli. Fonikaga asoslangan dasturlar va manbalardan foydalanish o'quvchilarga tovushlar va harflar o'rtasidagi munosabatni tushinishga yordam beradi. Fonemik ong - og'zaki so'zlardagi alohida tovushlarni eshitish, aniqlash va boshqarish qobiliyati. O'quvchilarni tovushlarni aralastirish, qismlarga ajratish va qo'fiyalash kabi mashg'ulotlarga jalb qilish ularning fonematik xabardorligini oshirishi mumkin.

Tahlil va natijalar. Fonetikaga e'tibor qaratadigan interaktiv o'yinlar, ilovalar va onlayn resurslardan foydalaning. Ushbu vositalar fonetikani o'rganishni o'quvchilar uchun qiziqarli va qiziqarli qilish bilan birga ularning taraqqiyoti haqida darhol fikr bildirishi mumkin. Talaffuz, so'zni aniqlash va imloni mashq qilish uchun kundalik darslarga fonetik mashqlar va mashqlarni kiriting. Kartochkalar, ishchi varaqlar va so'z yasovchi mashg'ulotlar fonetik tushunchalarni mustahkamlashda samarali vosita bo'lishi mumkin. Fonetik tovushlarni o'rgatish uchun qo'shiqlar, qo'shiqlar va qo'fiyalardan foydalaning. Musiqa o'quvchilarga fonetik qoidalarini eslab qolishlariga va talaffuz qobiliyatlarini esda qolarli va zavqli tarzda yaxshilashga yordam beradi. Grafiklar, plakatlar va harflar yoki fonetik kublar kabi manipulyatorlar o'quvchilarga tovushlar, harflar va so'zlarni tasavvur qilish va manipulyatsiya qilishga yordam beradi, fonetika haqidagi tushunchalarini oshiradi. O'quvchilarga ovoz chiqarib o'qish va ularni hikoya qilish mashg'ulotlariga jalb qilish ularni kontekstdagi turli fonetik qoliqlar va tovushlar bilan tanishtirishi mumkin. O'quvchilarni ovoz chiqarib o'qishga va hikoyalardan zavqlanishda talaffuzni mashq qilishga undash. Fonetik ko'nikmalarni birgalikda mashq qilishni o'z ichiga olgan tengdoshlar bilan hamkorlikni va guruh faoliyatini rag'batlantirish. O'quvchilarni fonetik mashqlar ustida ishlash yoki guruhlarda fonetikaga asoslangan o'yinlarni o'yinash uchun juftlashtirish qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yaratishi mumkin. O'quvchilarga fonetik ko'nikmalarni mashq qilganda konstruktiv fikr-mulohaza va ijobiy mustahkamlashni ta'minlang. Ularning sa'y-harakatlari va taraqqiyotini rag'batlantirish ularning fonetik qobiliyatlarini yaxshilashda davom etishlari uchun ishonch va motivatsiyani oshirishi mumkin. Ushbu usullar va strategiyalarning kombinatsiyasini o'z ichiga olgan holda, o'qituvchilar boshlang'ich sinf o'quvchilariga ingliz fonetikasini samarali o'zlashtirishda yordam beradigan dinamik va qiziqarli o'quv muhitini yaratishi mumkin. O'quvchilarning turli ehtiyojlari va o'rganish uslublariga mos keladigan o'qitishni moslashtirish ularning fonetik xabardorligini, talaffuz qobiliyatlarini va umumiy tilni bilish darajasini oshirishi mumkin.

Ingliz fonetikasi til o'rganishda hal qiluvchi rol o'ynaydi, bu o'quvchilarga so'zlarni to'g'ri talaffuz qilish va umumiy muloqot qobiliyatlarini yaxshilash imkonini beradi. Ingliz tilidagi tovushlarni va ularning harflar bilan ifodalanishini tushunish tilni o'zlashtirish uchun zarurdir. Ingliz fonetikasi fonemalar deb ataladigan tilning tovushlariga va ularga mos keladigan belgilarga e'tibor beradi. Har bir fonema bir yoki bir nechta harf yoki harf birikmasi bilan ifodalanadi. Masalan, /k/ tovushi "k" harfi bilan "mushuk", "kite" kabi so'zlarda ifodalanadi. Ingliz tilida unli va undosh tovushlar mavjud. Unli tovushlar ochiq ovoz yo'li bilan hosil bo'ladi va /a/, /e/, /i/, /o/ va /u/ kabi tovushlarni o'z ichiga oladi. Undosh tovushlar esa havo oqimiga to'sqinlik qilib hosil bo'ladi va /p/, /t/, /s/ va /m/ kabi tovushlarni o'z ichiga oladi.

Ingliz tili fonetik ko'nikmalarini oshirish bo'yicha maslahatlar:

Muntazam mashq qilish fonetik ko'nikmalarni yaxshilashning kalitidir. Ayrim tovushlarni to'g'ri talaffuz qilishga e'tibor qarating va so'z urg'usi va intonatsiya naqshlariga e'tibor bering.

Ingliz tovushlarining to'g'ri talaffuzini o'rganish uchun fonetik jadvallar va talaffuz qo'llanmalari kabi onlayn resurslardan foydalaning.

Ingliz tilining tabiiy ritmi va intonatsiyasi bilan tanishish uchun ona tilida so'zlashuvchilar, podkastlar va audio materiallarni tinglang.

So'z va jummalarni to'g'ri talaffuz qilishni mashq qilish uchun sinfdoshlar yoki til bo'yicha hamkorlar bilan nutq mashqlarini o'tkazing.

Yaxshilash kerak bo'lgan joylarni aniqlash va talaffuz bo'yicha ko'rsatmalar olish uchun o'qituvchilar yoki tengdoshlardan fikr-mulohazalarni so'rang.

Ingliz tilidagi tovushlarni yozma shaklda to'g'ri ifodalash uchun xalqaro fonetik alifbo (IPA) belgilari bilan tanishing.

Xulosa va takliflar. Ingliz tili fonetikasini o'zlashtirish tilni bilish va muloqot qobiliyatini oshiradigan qimmatli mahoratdir. Ingliz tilidagi tovushlarni tushunish, talaffuzni mashq qilish va fonetik mashqlar bilan shug'ullanish orqali o'quvchilar o'zlarining fonetik ko'nikmalarini yaxshilaydilar va o'ziga ishongan so'zlovchilarga aylanadi. Til o'rganishga fonetikani kiritish ingliz tilini yaxshiroq tushunish va ravon gapirish uchun eshiklarni ochishi mumkin. Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ingliz tili fonetikasini o'rgatish ularning o'rganish ehtiyojlari va uslublariga mos keladigan qiziqarli usullarning kombinatsiyasini talab qiladi. O'qituvchilar o'z ichiga fonetika yo'riqnomasi, fonematik ongni oshirish faoliyati, interfaol vositalar va hamkorlikda o'rganish tajribasini o'z ichiga olgan holda o'quvchilarning ingliz tili fonetikasini o'zlashtirishlari va til ko'nikmalarini oshirishlari uchun dinamik va samarali o'quv muhitini yaratishi mumkin. Ushbu usullar orqali boshlang'ich maktab o'quvchilari til o'rganish sayohatlarini qo'llab-quvvatlaydigan fonetika bo'yicha mustahkam poydevor yaratishlari mumkin. Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ingliz tili fonetikasini o'rgatish o'rganishni qiziqarli va samarali qilish uchun ijodiy va qiziqarli yondashuvni talab qiladi. Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ingliz fonetikasini o'rgatish bo'yicha ba'zi tavsiyalar:

-Yosh o'quvchilar uchun fonetikani o'rganishni qiziqarli qilish uchun interaktiv fonetik o'yinlar va so'z jumboqlari, fonetik bingo va fonetikaga mos keladigan o'yinlar kabi mashg'ulotlardan foydalaning.

-Fonetik ko'nikmalarga qaratilgan fonetik ilovalar va onlayn o'yinlardan foydalanishda texnologiyani qo'shing.

-O'quvchilarni harflarni kuzatishga, o'yin xamiri bilan harf shakllarini yasashga yoki fonetik tovushlarni o'rganish uchun sensorli qutilardan foydalanishga undash.

-Fonetik tovushlarni talaffuz qilish va tanib olish uchun muntazam ravishda fonetik mashqlarni o'tkazish.

-O'quvchilarni turli fonemalar bo'yicha viktorina qilish uchun kartalar yoki so'z kartalaridan foydalaning.

Ushbu interfaol va qiziqarli usullarni o'z ichiga olgan holda, boshlang'ich sinf o'qituvchilari yosh o'quvchilarga ingliz tili fonetikasini samarali o'rgatishlari va kuchli fonetik ong va talaffuz qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam berishlari mumkin. Darslarni o'quvchilarning o'rganish uslublari va qiziqishlariga mos ravishda moslashtirish fonetikani o'rganish tajribasini qiziqarli va foydali qiladi.

ADABIYOTLAR

1. Saydaliyev S.S. Chet tili o'qitish metodikasidan ocherklar. – N.: Namangan, 2004. – 78-b.
2. Пассов Е.И., Кузовлева Н.Е. Урок иностранного языка. – М.: Голоса-Пресс, 2010. – 640 с.
3. Jalolov J.J. Ingliz til o'qitish metodikasi: Chet tillar oliy o'quv yurtlari (fakultetlari) talabalari uchun darslik. – T.: O'qituvchi, 2012. – 432 b.
4. Edelenbos P., Johnstone R., Kubenak A. The main pedagogical principles underlying the teaching of languages to very young learners. Final Report of the EAC 89/04, Lot 1 study. 2006. – 196 p.
5. Ellis R. Principles of Instructed Language Learning. – Asian EFL Journal, 2005. – P. 10-26. Electron resource: <http://www.asian-e-fl-journal-Asian EFL Journal. The EFL Professionals' Written Forum>. Access date: 4.06.2017
6. Turdaliyeva G.N "Boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar va innovatsiyalar" // 2020 .
7. Bekmuratova U.B . " Ingliz tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish" // Toshkent 2012.

8. Toliboboeva, S. J. (2020). TEACHING INTERCULTURAL COMMUNICATION IN ENGLISH. ScienceandEducation, 1(SpecialIssue 2).
9. Толибобоева, Ш. (2020). Ingliz tilini o'qitishdagi zamonaviy ta'lim texnologiyalari. YoungScientist, 19(309), 581-582.
10. Juldasheva, N. N. (2020). Хорижий тилларни уқитишда ахборот технологиялар ва инновацион методларнинг урни. Молодой ученый, (12), 332-333.
11. Ashirbaeva, A. (2020). POSITIVE TRAITS OF TEACHING LANGUAGE THROUGH LITERATURE. ScienceandEducation, 1(SpecialIssue 2).